

METROPOOLREGIO ROTTERDAM DEN HAAG

Beknopt verslag en besluitenlijst van de Adviescommissie Economisch Vestigingsklimaat van de Metropoolregio Rotterdam Den Haag 16 november 2016, gemeentehuis Schiedam

Aanwezige leden:

Capelle aan den IJssel Nico van Buren (voorzitter), Barendrecht Arno Schippers, Brielle Wim Smit, Delft Bart Smals en Peter de Vreede, Den Haag Abderrahim Kajouane, Hellevoetsluis Cilia Meerman-van Benthem en Henk Joosten, Krimpen aan den IJssel, Coen Derickx en Bert Luijendijk, Lansingerland Gerard Bovens en Michiel Muis (plv), Maassluis Klarie Oosterman en Erna te Spenke, Midden-Delfland Elly de Jong-Hoogendoorn, Pijnacker-Nootdorp Bianca van Petegem en Anne Volkers, Ridderkerk Farahnaz Fräser en Karin Kayadoe, Schiedam Robert Berns (plv) en Arie Villerius, Wassenaar Merijn Schik (plv), Westland Nico de Gier en Cor van der Mark.

Verhinderd:

Albrandswaard Vera Spruijt en Rob van Zijl, Barendrecht Cerano Bakker, Capelle aan den IJssel Arwin van Buuren, Den Haag Martin Wörsdörfer, Lansingerland Jurjen Dieleman, Leidschendam-Voorburg Delroy Blokland en Arnoud Breedijk, Maassluis Klarie Oosterman-Feenstra, Midden-Delfland Fred Plooi, Nissewaard G. Alberts en Pieter de Vos, Rijswijk Jos Bolte en Mark Storm, Rotterdam Lars Sörensen en Jan Willem Verheij, Schiedam René Janssen, Vlaardingen S. Solleveld, Wassenaar Eva Kernkamp en Caroline Klaver-Bouman, Westvoorne Emma van Blom en Wim Hartog, Zoetermeer Ivan Beij en Paul Diederens.

Staf:

Lucas Vokurka (secretaris), Cees Stoppelenburg (MRDH), Tom Boot (MRDH), Kirsten Meijer (MRDH).

Gasten:

Saskia Bruines (BCEV MRDH), Ferry Förster (BCEV MRDH), André Schoon (BCEV MRDH)

---

1. Opening, vaststellen agenda en mededelingen

Nico van Buren opent de vergadering en heet de aanwezige bestuurders hartelijk welkom. De agenda wordt zonder wijzigingen vastgesteld.

a. Stand van zaken samenwerkingsconvenant

Geen opmerkingen of vragen.

b. Werkbezoek Lille

Nico van Buren licht dit punt mondeling nader toe waarbij hij aangeeft dat er vanuit de MRDH geen mogelijkheden zijn om een werkbezoek te financieren. Het programma kan eventueel wel vanuit de MRDH gefaciliteerd worden. Een van de gemeenten heeft voorafgaand aan de vergadering aangegeven geen noodzaak te zien voor een dergelijk werkbezoek. Er wordt afgesproken dat Nico en Cor van der Mark met hun raadsgriffiers nagaan wat de mogelijkheden kunnen zijn vanuit de gemeenten.

2. Ingekomen stukken

- a. Concept-agenda BCEV 17 november 2016. Deze wordt voor kennisgeving aangenomen.
- b. Vergaderdata en locaties ACEV in 2017. De vergaderdata 2017 zijn vastgesteld.
- c. Inhoudelijke jaarplanning 2016/2017
Klarie Oosterman vraagt of monitoring en tussenrapportages m.b.t. het Regionaal Investeringsprogramma door de adviescommissie op de lijst meegenomen kan worden. Deze suggestie wordt overgenomen.

3. Concept beknopt verslag vergadering 6 oktober 2016

Het concept beknopt verslag wordt zonder vragen, opmerkingen of aanvullingen vastgesteld.

4. Eerste veegactie, reglement van orde adviescommissie Economisch Vestigingsklimaat

Klarie Oosterman vraagt om de regel van het aantal aanwezigen binnen 15 minuten van de start van de vergadering soepel te hanteren. Daarnaast vergen de adviezen een vereist quorum, mochten er onvoldoende leden aanwezig zijn, dan kan het advies in de volgende vergadering definitief gemaakt worden. Cor van der Mark geeft aan dat het advies wel tussentijds gestuurd moet worden aan het desbetreffende gremium om vertraging te voorkomen.

5. Zienswijzen treasurystatuut en financiering HTM en RET

Gerard Bovens geeft aan dat we de vinger aan de pols moeten houden m.b.t het voorschot wat nu op BDU-gelden genomen wordt. Lucas Vokurka beaamt dit en geeft aan dat als er zaken verschuiven dit terug komt in de ACEV.

6. Rondvraag en sluiting

Er zijn geen opmerkingen voor de rondvraag waarmee de vergadering afgesloten wordt en de vergadering uiteen gaat in gesprekstafels waarna de vergadering doorgaat

7. Gesprekstafels Public Affairs, Alliantie Vrijtijdseconomie en Warmtekaarten

De impressieverslagen van de gesprekstafels zijn als bijlage bij dit verslag opgenomen.

Vastgesteld in de vergadering van de Adviescommissie d.d. 15 februari 2017.
namens de Adviescommissie Economisch Vestigingsklimaat MRDH,

L.P. Vokurka
secretaris

N. van Buren
voorzitter

Impressieverslag gesprekstafel Public Affairs

Bart Nijhof licht in het kort de Public Affairs-strategie toe.

Het nationale discours richt zich steeds meer op het versterken van de grootstedelijke gebieden. Met andere woorden: er is momentum. Voor de verwezenlijking van het investeringsprogramma is actieve deelname van de rijksoverheid noodzakelijk. In maart 2017 zijn er Tweede Kamerverkiezingen en wordt gestart met de formatie van een nieuw kabinet. Met een gecoördineerde regionale lobby in aanloop naar verkiezingen en formatie moet de betrokkenheid van het rijk in de aankomende kabinetsperiode stevig worden verankerd. Op een later moment zal ook richting Europa moeten worden gedaan. Dat laatste gebeurt nu vooral ambtelijk door onder andere intensieve contacten met het EIB.

Er wordt gewerkt aan het opstellen van een breed gedragen kernboodschap bruikbaar door alle stakeholders. Deze kernboodschap is dat uitvoering van dit programma (140 concrete projecten) zal leiden tot een structurele toename in arbeidsplaatsen (25.000 tot 50.000 banen), structureel hoger groeipad en een regio die wereldwijd koploper is in slimme, circulaire economie. Deze boodschap is aanvullend aan de boodschappen van de individuele deelnemers en laat ruimte voor eigen profilering en lobby binnen het bredere frame.

Vanuit de PA club wordt een fact sheet en een aantal soundbites die raadsleden kunnen meenemen in hun eigen politieke netwerk opgesteld. Een soort Q&A, zodat ze op de borrels en in andere netwerkcontacten in staat zijn te elevator pitchen.

Daarnaast worden werkbezoeken rondom het investeringsprogramma georganiseerd (altijd met een publiek-privaat karakter). Verder wordt bezien welke individuele stakeholders via - één-op-één gesprekken worden benaderd. Deze gesprekken kunnen door bestuurders als directieleden, als door public affairs professionals gevoerd worden.

Verder wordt er gedacht aan het organiseren van bijeenkomsten voor kamerleden, -kandidaten en – medewerkers. Uiteraard wordt ook gewerkt aan enkele opinieartikelen in aanloop naar verkiezingen. Daarnaast is ook de afstemming binnen het netwerk belangrijk. Wie bezoekt wie op welk moment en met welke boodschap?

De aanwezigen geven aan dat naar hun inschatting de Tweede Kamer goed op de hoogte is van wat er speelt. Het is belangrijk om goed te prioriteren. Alle 140 projecten zijn niet voor iedereen even interessant. De afstemming tussen gemeenten over de boodschap is belangrijk. Het is ook zaak van de lokale bestuurders en raadsleden om de eifen achterban op orde te hebben. Lokaal draagvlak is een factor van belang. Het is opvallend hoe slecht lokale en regionale media soms zijn aangehaakt. Ook de kleinere gemeenten moeten goed worden meegenomen, want het investeringsprogramma zal effect sorteren voor iedereen.

Het is logisch dat eerst het programma als totaal onder de aandacht is gebracht met de direct betrokken parten. Nu alle partijen hetzelfde verhaal hebben (bijv. ook VNO-NCW) is aan een belangrijke basisvoorwaarde voldaan. Dat scheelt lobby-inzet.

We moeten wel uitkijken dat we niet te veel concurreren met alle andere regio's. Bart Nijhof licht toe dat er nauwe contacten zijn met de andere randstedelijke regio's en Eindhoven.

De boodschap in zijn geheel uitdragen is belangrijk, maar je wint uiteindelijk de slag op maatwerk. Een goede analyse van de landelijke verkiezingsprogramma's en daar de 'haakjes' vinden voor de projecten. Zo koppel je de landelijke ambities aan regionale oplossingen.

Bart Nijhof licht toe dat deze analyse inderdaad is gemaakt en dat er voldoende aanknopingspunten zijn. Bijna elke partij heeft opgenomen dat zij het grootstedelijk en regionaal belang zien bij thema's als economie, arbeidsmarkt en onderwijs en bijv. duurzaamheid.

Er kan dus per politieke partij ook maatwerk in de lobbyboodschap worden geleverd.

Bart Nijhof wil graag weten van de aanwezigen hoe gemeenten beter kunnen worden geholpen bij het uitdragen van (onderdelen van) het regionaal investeringsprogramma.

De commissieleden merken op dat er door de MRDH niet aan publiekscommunicatie wordt gedaan. Dit zou wel helpen. In de gemeenteraad, waar het lokale belang via plaatselijke partijen goed is vertegenwoordigd en in de lokale en regionale media.

Bart Nijhof geeft aan dit punt te herkennen. De eerste jaren is er bewust voor gekozen om de communicatie met het publiek te laten verlopen via de gemeenten. De nadruk lag en ligt op het feit dat 23 gemeenten intensief samenwerken op Economie en verkeer en vervoer

De aanwezigen geven aan dit te snappen. Immers alles wat 'groot' is is tegenwoordig al snel verdacht. Maar de resultaten van die samenwerking mogen best beter waarneembaar zijn in de regio voor de inwoners. Het is nu vooral een bestuurlijk fenomeen.

Vergeet dus niet het lokale electoraat, want gezien de politieke constellatie, zal het steeds vaker voorkomen dat de bestuurders en commissieleden een puur lokale achtergrond hebben.

Het is nu al merkbaar dat een deel van de raadsleden zich niet betrokken voelt, terwijl er wel lokaal relevante zaken worden besproken.

Verder doen de aanwezigen een oproep om de partijpolitieke lijnen zo goed mogelijk te benutten. De bestuurders en raadsleden hebben met elkaar een gigantisch netwerk. Kennen we dit voldoende en benutten we dat voldoende?

De commissieleden stellen voor en vervolgbijeenkomst te organiseren waarbij de 'partijlijnen' bij elkaar worden gebracht, zodat het netwerk goed in beeld kan worden gebracht.

Bart Nijhof vraagt de gemeenten ook aan te geven welke projecten essentieel zijn voor de gemeenten. Dit helpt ook om de lobbystrategie zo goed mogelijk te richten.

Afsluitend wordt geconcludeerd dat de strategie veel kansen biedt en dat er – in potentie – veel goede lijnen zijn om de boodschap ook daadwerkelijk gericht te kunnen uitdragen.

Impressieverslag gesprekstafel Alliantie Vrijetijdseconomie

“Wereldwijd wordt er meer geld verdiend met horeca, toerisme en recreatie dan met het maken van auto's. Laten we de potentie die onze regio heeft beter benutten en er voor zorgen dat de stedelijke inwoners kunnen genieten van de recreatieve voorzieningen in omliggende gebieden en dorpen.” Dit is de missie van Edo Haan, burgemeester van Maassluis en bestuurlijk trekker van de Alliantie Vrijetijdseconomie. Met 12 leden van de Adviescommissie EV en 3 leden van de bestuurscommissie EV is op 16 november j.l. van gedachten gewisseld over de mogelijkheden voor de versterking van de Vrije tijdseconomie en rol van de gemeenten en MRDH hierbij.

De aanwezigen zaten vol met ideeën om de het toeristisch recreatief potentieel te vergroten. Genoemd zijn onder meer maak meer fietsuurmogelijkheden met arrangementen zoals fiets-waterbus; maak haast met een toeristenpas waarbij vervoer(OV/fiets) en voorzieningen in één pakket worden aangeboden; maak extra routes of haltes voor de waterbus; maak themaroutes die door de regio lopen (bv Val van de hertog van Alpha in Brielle en de geuzenlinie zichtbaar maken).

Er ligt een opgave om de bekendheid van onderdelen van de regio te vergroten. Leer vooral ook van elkaar (op Voorne-Putten is ervaring met wel en niet werkt in de marketing). Maak goed de koppeling met de Vervoersautoriteit (waterbus, fietsmarketing) en met de stedelijke voorzieningen die aansluiten bij het ommeland (bv Markthal in Rotterdam). De kansen liggen bij de ondernemers die hiermee aan de slag moeten. De overheid kan faciliteren op de verschillende schaalniveaus: gemeentelijk en regionaal. Dit initiatief is geen project in termen van het investeringsprogramma, er komen wel acties uit die in MRDH-verband gaan worden opgepakt. De Adviescommissie zal op de hoogte worden gehouden van de acties van de Alliantie Vrijetijdseconomie.

Impressieverslag gesprekstafel Warmtekaarten

Anne Jansen van bureau OverMorgen licht het onderwerp met een korte presentatie nader toe. Tijdens de presentatie is er gelegenheid voor het stellen van vragen. De presentatie wordt, samen met het verslag, toegezonden aan de leden van de adviescommissie.

Op dit moment wordt ongeveer 50% van de warmte geleverd door gas. 95% van de huishoudens maakt gebruik van gas. Het is noodzaak om te kijken hoe restwarmte ingezet kan worden in huishoudens om het gas te kunnen vervangen. Daarom wordt door bijna alle gemeenten in de provincie Zuid-Holland een warmte-atlas opgesteld.

Oplossingen liggen in de richting van:

1. Inzet van Restwarmte
2. Overgaan naar all-electric
3. Groen gas

Noties hierbij zijn dat het overgaan naar all-electric de voorkeur heeft en Groen gas weinig beschikbaar is.

Reacties naar aanleiding van de verschillende vragen en opmerkingen:

- Er zijn kaarten voor Nieuwbouw, deze kunnen over de andere kaarten gelegd worden om verbindingen te kunnen zien. Eigenlijk zou nieuwbouw niet meer aangesloten moeten worden op gas. Er is altijd een alternatief, waarbij wel de vraag rijst of dit economisch rendabel is. Het is nu vaak duurder voor de consument om een alternatief te gebruiken. Er is onlangs een motie aangenomen waarbij de verplichte aansluiting op gas uit de wet gehaald is.
- De rode lijn die op de kaart staat is een warmtelijn vanuit Rotterdam, Schiedam is hier (nog) niet op aangesloten is, maar er kan door de warmtelijn in kaart te brengen, wel gekeken worden naar de mogelijkheid om hier wel op aan te sluiten.
- In december wordt er tussen 77 gemeenten en het Rijk een deal gesloten om alternatieve verwarming te stimuleren.
- Afval wordt straks een grondstof, elektrisch rijden heeft de toekomst. Hoe zit het dan met restwarmte die van dit soort bedrijven komt? Restwarmte vanuit industriegebieden blijft geleverd worden, wel in

combinatie met geothermie. Het MRDH-gebied is bij uitstek een interessant gebied om daarvoor een infrastructuur op te zetten.

- Het organiserend vermogen is 6000 huishoudens die aan moeten sluiten.
- In verschillende gemeenten, zoals Pijnacker-Nootdorp en Westland, zijn er al diverse pilots op het gebied van gebruik van restwarmte door bedrijven. Soms is er een back-up garantie nodig waarbij het wel het doel is dat deze bedrijven na 15 jaar geen extra financiering meer nodig hebben, maar zelf hun broek ophouden. Ook in Vlaardingen, Rotterdam en op Voorne-Putten zijn er goede voorbeelden.
- In de kaarten is wel opgenomen dat er bepaalde vergunningen aangevraagd moeten worden, maar niet het proces tot de vergunning en eventuele blokkades die hier kunnen ontstaan.
- Het transitieproces naar nieuwe vormen van verwarming gaat gefaseerd, zeker als een gemeente geen grote volumes heeft. Het is goed om dan eerst de typologie van huizen in kaart te brengen waarna er gekeken wordt naar de oplossingen, zoals eerst isoleren, dan all-electric en vervolgens geen gebruik meer maken van gas. Hiermee kan je dan stapsgewijs volume maken. Op sommige plekken is er al voldoende volume, het wordt dan ook zaak om te kijken hoe deze verschillende plekken aan elkaar verbonden kunnen worden. Eventueel kan er ook biomassa ingezet worden. Ook kan een kolencentrale ingezet worden voor een bepaalde periode, dit is warmte die nog niet gebruikt wordt en dat is jammer. De discussie hieromtrent is nog gaande.
- Een idee is ook om energiebedrijven aandelen in alternatieven te bieden, waarna bijvoorbeeld de kolencentrale afgebouwd kan worden en dit geen onoverkomelijke kosten voor de consument met zich meebrengt.